

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Excellentia virtutum, & viuax cognitio fœditatis peccati impedit
frequentem in peccata lapsum. Cap. VIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

ad operandum, scilicet obiectum, & concursus Dei, statim operatur) illum non moveret: nisi per actualem motionem à superiori potentia contineretur. Sicut enim vitia non sufficiunt ad tollendam inclinationem ad bonum, ita nec virtutes licet perfectissimæ sint, non possunt tollere naturalem inclinationem appetitus ad sensibilia, interdum rationi repugnantia, & motus inordinatos peccati inductivos excitantia. Cum autem in viâ non possit semper homo Deum clarè non videns, eum semper actualiter amare, nec per rationem superiorum de omnibus agendis semper considerare, nec per se queat omnes occasiones peccati prævenire, ne appetitus exciteretur prius quam ratio vigilet; ideo necessarium est Dei auxilium, quod hominem custodiat, ne obiecta mala se offerant, & ne dæmon infestet.

326. Explicat hoc S. Augustinus de peccato contrario castitati, quod locum habet in omnibus peccatis. Sic lib. 50. hh. h. 33. dicens: *Adulter non fuisti, hoc tibi dicit Dominus Deus tuus: rogebam te mihi: seruabam te mihi: vt adulterium non committeres: suator defuit, & vt suator deesset ego feci: locus & tempus defuit, & vt hac deessent, ego feci.* Hoc petit S. Ecclesia in Missa & Officio Domini 7. post Pentecost. *Vt noxia cuncta submoueat: & Domini 14. vt humana mortalitas, tua semper auxiliis abstrahatur à noxiis: Hoc petimus dicendo: Ne nos inducas in tentationem: id est, ne tentemur tanquam infirmi & debiles, vt Maldonatus explicat citans pro hac sententiâ, Tertullianum & Cyprianum de Oratione Domini. Augustinum lib. de bono præsen. cap. 6. Chrysostomum hom. 20. in Matth. Hoc Christus docuit Matth. 26. 47. *Orate ne intretis in tentationem.**

327. Hoc spectat clausura ædium religiosarum, qua de re vide Platam lib. 1. cap. 5. & 16. A multis enim peccatis per eam præseruamur. Ideo David ex Barfabæa visa, occasionem tot peccatorum accepit. Vasquez verò tomo 2. in 1. 2. disp. 189. numer. 74. tria genera mediocum ponit, per quæ Deus facit, vt vitemus peccata: nempe defectum externæ occasionis & obiecti allucientis ad peccatum: defectum suasionis aut denig. bonum motum & affectum quem Deus in nobis sine nobis operatur, hoc est, primum motum non deliberatum amoris aut timoris.

328. Decimoquarid, per frequentationem actionum bonarum quasi semper continuatarum, per quas dum se offert interna vel externa species aut obiectum peccati, impeditur ingressus peccati & consensus in illud. Tantum abstinemus à malis, inquit S. Bernardus tractat. de vita solitar. col. 28. in quantum ad bona studemus. Nam vt ait S. Thomas: *Per quodlibet bonum (scilicet, bonam actionem) potest homo impediri à peccato.* Ideo meritò S. Petrus hoc medium suis ad non peccandum proponit: *Sancilancij Opusc. Tom. 2.*

agite, vt per bona opera vestra certam vestram vocationem atque electionem faciatis. Hoc enim facientes, non peccabitis aliquando: id est nunquam, seu vt est in græco *μη̄ ἁλίσθητε*, non labemini, seu, non impingetis: nepothniecie sic. Ideo qui Dei beneficio raro peccant, in perpetuâ multiplicatione bonorum operum se occupant, Christumque imitantur, qui de se ait: *Ego qua placita sunt ei, facio semper.* Ioan. 8. 29.

Potro sanctæ actiones duobus modis peccatorum frequentiam impediunt. *Primo*, per modum meriti, quia impetrant à Deo gratiæ auxilia ad euitanda peccata. *Secundo*, possitiuè, impediendo ne animam intrent. Hinc S. Thomas ait: *Oratio & ieiunium præseruant à quibusdam peccatis, non solum per modum meriti, quod etiam elemosyna facit, sed per modum contrariæ assuetudinis.* Sicut enim lux fugat tenebras; calor, frigus; sic actio bona vigens in animâ, & quasi locum in eâ occupans, præcludit aditum actioni malæ peccati. Vnde vti supra vidimus, dixit S. Thomas: *Per quodlibet bonum potest homo impediri à peccato.* 2. 2. q. 105. a. 2. ad 2.

Occupanda est ergo mens semper bono aliquo opere, ita per illud præcludetur aditus peccato. Quod si occupatis sese tentatio ingeret ad peccatum pelliciens, oratione accersendum est Dei auxilium, vti supra dictum: *Deus præsto aderit, vt resistamus peccato. Non potes dicere, inquit S. Chrysostomus, non possum, neque accusare Conditorem. Si enim impotentes nos fecit, & deinde imperat, culpa eius est, quomodo ergo, inquis multi non possunt: quomodo ergo multi nolunt? Si enim voluerint, omnes poterunt; habemus quippe cooperatorem & adiutorem Deum; tantum velimus, tantum opere accedamus ad rem ipsam.* Deus enim, inquit S. Hieronymus, *ita concessit liberum arbitrium, vt suam per singula opera gratiam non negaret. Quocirca iuste inquit præcepto, ait S. Leo, qui præcurrit auxilio.*

CAPVT OCTAVVM.

Excellentia virtutum, & viuax cognitio fœditatis peccati, impedit frequentem in peccata lapsum.

Decimoquintid, frequentem in peccata lapsum impedit excellentia virtutum insularum & acquisitarum, per multos actus, præsertim heroicis congregatarum.

Pulchrè hoc explicat S. Bern. *Cum tres sint hominis stratores (hoc est, qui illum solent prostertere, inducens ad aliquod peccatum) diabolus, liuore malitiæ; mundus verò, vanitatis; homo semetipsum pondere sua corruptionis: (hoc est, volubilitate liberi arbitrij, etiam sine tentatore, dæmone,*

& mundo. sæpè peccantis, vt docent SS. Patres) impellat &c. si virtus perfecta sit, facile sit animum victorem sui. & sic inuictum reddat ad omnia. Est quippe vigor animi (scilicet virtus) cedere nescius, pro tuenda ratione. Aut si magis probas, vigor animi immobiliter stans cum ratione vel pro ratione. Vel sic: vigor animi, quod in se est omnia ad rationem cogens vel dirigens. Cum ergo omne peccatum est repugnans rationi vt ait S. Thomas, dum virtutes in gradu excellenti vires suas exerent, per actiones quas producant, ita peccata impediuntur, vt rarissime in ea labi contingat ex fragilitate humana & subreptione, eò quod in hac vita mortali mens non possit semper præuenire & effugere occasiones inductiuas peccati, & dum vni parti attendit, impetitur ex alia, & quandoque labitur. Dum autem non labitur tentatione inuadente, Dei gratia auxilio per contrarias bonas actiones peccatum repellit & vincit. Nam vt bene docet Suarez ex communi Theologorum & Philosophorum moralium doctrina: Eadem virtus qua est principium operandi bonum, est principium ad resistendum contrariis. Vel vt ait disp. 102. n. Valquez, prohibet actus contrarios, qui per se contrarij sunt ipsi virtuti: & ne occasionem alteri præbeamus peccandi in ea materia. Ideo quò quis est sanctior & magis intentas habet virtutes infusas & acquisitas in gradu alto, eò difficilius inclinatur & perducitur ad peccandum, ideoque rariùs peccat. Atque ita S. Thomas, inter media quibus liberum arbitrium confirmatur in via, vt difficile peccet, hoc ponit: Per gratiam via, potest homo ita bono astringi, quod non nisi valde difficile peccare possit per hoc, quod ex virtutibus infusis, inferiores vires refrenantur, & voluntas in Deum fortius inclinatur. & ratio perscitur in contemplatione veritatis Diuinae. Et alio in loco: Per virtutes & dona excelsantur sufficienter vitia & peccata, quantum ad praesens & futurum, in quantum scilicet impeditur homo per virtutes & dona à peccando: sed quantum ad praeterita peccata, que transeunt actu, & remanent reatu, adhibetur homini remedium, specialiter per Sacramenta.

Quoniam verò peccata contingunt in homine, vel contra aliquam ex virtutibus Theologicis, vel contra aliquam virtutem moralem, Virtutes acquisita morales, vt docet S. Thomas, perscunt hominem ad ambulandum secundum quod congruit lumini naturalis rationis: virtutes verò infuse, perscunt hominem ad ambulandum secundum quod congruit lumini gratia: Nullum autem peccatum fit ab homine, quod non aduersetur vel lumini naturalis rationis, vel supernaturali gratia: quocirca vitæ que virtutes armant hominem si sunt in gradu excelso, ne facile peccet, ac proinde ne frequenter peccet frequentia enim peccati, oritur ex facilitate magna inclinationis ad peccandum qua per virtutes eximias tollitur, & vt supra dictum est, ex S. Augustino, Concupiscentia tanto minus surtepit, quanto quis

in virtute magis profecerit.

Ideo Theologi, vt Suarez, dum probant in B. Virgine fuisse & ligatum & extinctum fomitem concupiscentia, & illam redditam fuisse etiam ab intrinseco principio impeccabilem, id ortum in ea dicunt, tum ab extrinseca Dei providentiâ, qua custodiebatur, ne se illi offerrent obiecta sensibilia qua in appetitu sensitiuo solent excitare motus inordinatos rationi & virtuti repugnantes; tum à negato concursu Dei ad illos, etiam si obiecta talia occurrerent, tum ab auxiliis Diuinæ gratia, per qua perpetuo operabatur sanctè omnia, tum ab eximias habitibus virtutum, & donorum Spiritus Sancti eius inhaerentibus, quorum quoque beneficio permanenter ita confortabatur, ne in vllam vnquam peccatum labi potuerit in sensu composito, etsi in sensu diuino (qua liberum arbitrium habuit simile hominibus viatoribus) potestate antecedente peccare potuerit, potestate tamen nunquam reductâ, nec reducibili ad actum peccati etiam venialis perfectiore modo, quam dixerit Ioseph castissimus se non posse peccare Gen. 39. 9. & quam illi iusti de quibus scribitur 1. Ioan. 3. 9. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit & non potest peccare: & Rom. 8. 39. Nulla creatura poterit nos separare à charitate Dei: & quam alij à me commemorati in Opusculo de iudiciis & gradibus perfectus in virtutibus num. 52. Ex hoc principio S. Thomas deducit in Christo non fuisse fomitem peccati, quia habuit perfectissimè gratiam & omnes virtutes. Virtus autem moralis qua est in rationali parte animæ, eam facit esse rationi subiectam, & tanto magis, quanto perfectior fuerit virtus: ad rationem autem fomitis pertinet inclinatio sensualis appetitus in id quod est contra rationem. Et quanto virtus in aliquo fuerit magis perfecta, tanto magis in eo debilitatur vis fomitis. Cum autem potissimum ex fomite peccata nascantur, & eius motus inordinati liberè acceptati sint peccata, dum per virtutes eximias fomes inuitur, & quasi ligatur, rariore ex eo motus peccaminosi profluunt, & ideo raro peccant pleni excellentissimis virtutibus. De talibus enim adultis asserimus, eos raro in peccata labi, qui eximias virtutibus sunt imbuti non ordinariis nec vulgaribus: Per actus enim earum, qui in eis diuinæ gratia beneficio in minima quaque occasione excitantur, & producantur ab habitibus, impeditur accessus peccati, sicut per ipsos habitus inhaerentes, diminuitur inclinatio ad peccatum ex fomite pullulans, antequam ipsi actus virtutum ab eis producantur.

Decimo sexto. Vix cognitio ac cogitatio factitatis & grauitatis peccati, facit, ne in peccata sæpè labantur; eà cognitione diuinitus illustrati, tum ante occasionem peccati se offerentem, tum dum ea offertur menti soli, vel etiam sensibus.

Hæc

332.
to. 1. de gr.
l. 2. c. 25.
D. 5.
to. 1. in 1. 2.
disp. 102. n.
37.

9. 2. de
Vetic. a. 9.

3. p. q. 62. a.
2. ad 1.

1. 2. q. 110.
2. 3.

333.

1. Nonum
medium.

Hæc cognitio necessaria est etiam in peccatis internis, quæ non tan ex obiectis sensibilibus nascuntur, per motus inordinatos in fomite excitatos, quàm ex libertate arbitrij, quod potest sine obiecto extrinseco ferri in rem malam mente apprehensam, & ei consentiendo peccare. Qui autem beneficio diuinæ gratiæ habet valdè clarâ & profundam & intentam cognitionem gratitatis & fæditatis cuiusvis peccati, eius memoriâ exurgente, per simplicem apprehensionem intellectus, dum ei repræsentatur, statim ex tali cognitione & cogitatione ei simili diuinitus excitatâ, nascitur in voluntate horror peccati & fuga illius. Sicut è contrariò, v. rait S. Thomâ: *Omne peccatum contingit ex defectu cognitionis: scilicet, quâ cognoscatur eius turpitudine, & grauitas, & mala quæ parit in hac & in alterâ vitâ.* Hinc illud dictum Philosophorum manauit: *Omnia peccans ignorans, hoc est, non considerans quantum malum sit peccate dum peccat: alioqui vitaret peccatum, sicut quilibet vitat potum vini dulcissimi, si credat in eo esse venenum, statim enecaturum bibentem, vel morbum grauissimum & molestissimum allaturum.* Sic cognitio veneni, quæ est in colubro, facit, vt eo viso statim ab eo quibus fugiat si adsit morsus periculum. Vnde Spiritus Sanctus monet, tanquam à facie colubri fuge peccatum.

Tali vitâ cognitione præditi, vitabant peccata. S. Iustinus martyr scribit Christianos primos, maluisse mori, quàm vel semel mentiri. S. Edmundus Archiepiscopus Cantuariensis dicebat: *Malo insilire in rogam ardentem, quàm peccatum vllum scirens admittere.* B. Catharina Genuenfis hoc dedit monitum: *Certum habe, quod si quis cerneret, quàm enorme vnum tantum peccatum sit, potius eligeret animâ & corpore in succensa fornace viuus consistere, quàm in se peccatum tolerare: & si vniuersum mare ignis esset, ad effugiendum peccatum, sese in medium eius vsque ad fundum demergeret, neque inde vnquam prodiret, si sciret, quod prodians, peccatum in se esset conspecturus.*

Plus adhuc dixit S. Anselmus: *Si hinc peccati pudorem, & illinc cernerem inferni horrorem, & necessariò vni illorum haberem immergi, prius me in infernum immergerem, quàm peccatum in me committerem.*

Et adhuc quiddam mirabilis protulit lib. de beatitudine. *Mallem purus à peccato & innocens gehennam intrare, quàm peccati sordè pollutus, colorum regna tenere.*

Vnde mirum non est Fratrem nostrum Alphonsum Rodriguez diuinitus fuisse edoctum, (vt scribitur in eius vita) omnia mala huius vitæ etiam inferni pœnas esse potius tolerandas, quàm vnum leue peccatum committendum: ideoq, à Deo ardentissimè petebat, vt potius se ad inferni pœnas mille detraideret, quàm permetteret labi in peccatum veniale. Cur? quia vti scriptum reliquit S. Teresa: *Maius malum nascitur ex vno peccato veniali, quàm à toto si-*

mal inferno: scilicet offensio infinitæ Diuinæ Maiestatis, cui aded obligati sumus, vt omitterem mala alia.

Qui ergò talem de peccati cuiusvis etiam minimi fæditate & grauitate cognitionem habet, raro peccabit, & tunc non peccabit, quando benè in occasione peccati considerabit malitiâ peccati. Ideo experimur nos post profundam de peccatis meditationem, vel alterius feruentem conacionem, valde abstinere à peccatis. Qui ergò hanc cognitionem semper secum circumferet, & excitabit in occasionibus peccati, Deo adiuuante, non peccabit, & piâ cogitatione, Deo ductore, abiget cogitationem ad peccatû allicientem.

Pulchrè hanc luctam & pugnam cogitationum explicat S. Macarius Aegyptius: *Perinde, inquit, ac cum in stadio curritur, curru præcedens impedit, retinet atque prohibet sequentem, ne præcedat & perueniat ad palmam; ita cogitationes animæ atque peccati curru in homine. Si ergo contingat, cogitationem peccati præcedere, impedit illa atque retinet, & prohibet animam, accedere ad Deum, & contra peccatum reportare victoriam. Quod si Dominus ipse insederit, & ducat animam, semper ille vincit, ducens & dirigens per omnia prudenter curru animæ ad sapientiam caelestem atque diuinam. Aguntur animæ sanctæ & diriguntur à Christi spiritu ducente quo voluerit, & quando liberit: nunc per caelestes cogitationes, modo per corpus. Sicut enim volucrum pedes sunt alæ, ita lumen caeleste spiritus (de quo hic agitur, tanquam præcipuo Dei gratiæ auxilio ad vitanda peccata) assumit alæ cogitationum dignarum animæ, dirigens & ducens prout nouit ille spiritus. Prima autem directio Spiritus S. interna est, per cogitationes piæ, his enim excitat voluntatem ad vitanda peccata, & faciendâ bona opera, iuxta illud S. Augustini: *Cum à Deo illius adiutorium de-**

340. hom. 1.

precamur, ad faciendam perficiendamq, iustitiam, quid aliud deprecamur: quàm vt aperiat quod latebat (scilicet, vt det cogitationem efficacem rerum fugiendarum & faciendarum) & suauè faciat (voluntati) quod non delectabat. Et ita S. Chyso- stomus inter modos vitandi peccata, etiam huc ponit, de quo ago: *Mentem, inquit, doceamus nihil advertere noxium. Verùm & si quid huiusmodi extrinsecus inseratur, hoc; quasi superfluum & nocuum repellere: & si nascatur intrinsecus, piâ cogitatione statim fugare.* Sapientissimè Diuina prouidentia ordinauit modum fugandi & vitandi peccata, per piæ considerationes & cogitationes, quibus detegitur infascinatîo peccati, offerentis se nobis sub specie & pallio alicuius boni, quia vt ait S. Dionysius, nullus ad malum respiciens operatur. Non potest, inquit S. Thomas, esse peccatum, in motu voluntatis, scilicet, quod malum appetat, nisi in apprehensiuâ virtute defectus præexistat: (scilicet in consideratione & cogitatione) per quem sibi malum, vt bonum proponatur. Hic autem defectus in ratione dupliciter potest accidere: vno modo, ex ipsa ra-

1.2. de pecc. merit. c. 19.

h. 71. ad pop.

341. q. 24. de verit. a. 3.

tione, qua circa bonum particulare errare potest: ut a-
stimet aliquid esse finem, quod non est finis: vel esse vtile
ad finem, quod non est vtile: & propter hoc, in volunta-
te, in hoc vel illo sine appetendo, aut in hoc vel illo vili
eligendo, incidit peccatum voluntatis.

Alio modo, ex aliquo extrinseco, ratio deficit; cum
propter vires inferiores passionum, qua intense mouen-
tur in aliquid, interceptur actus rationis, ut non limpi-
de, & firmiter suum iudicium de bono, voluntati pro-
ponat. Sicut cum aliquis habens rectam estimationem
de castitate seruanda, per concupiscentiam delectabilis,
appetit contrarium castitati, propter hoc, quod iudicium
rationis aequaliter à concupiscentiâ ligatur, ut Philo-
sophus dicit in 7. Ethic.

342. Atque hinc S. Thomas ibidem deducit cau-
sam, ob quam beati in cælo nunquam peccent,
quia ibi vterq; istorum defectuum totaliter à beatis
sollicitur, ex coniunctione ipsorum ad Deum. Nam diui-
nam essentiam videntes, cognoscunt ipsum Deum esse
finem maximè amandum. Cognoscunt etiam omnia
qua ei vniunt, vel qua ab eo distungunt in particulari,
cognoscetes Deum non solum in se, sed etiam prout est
ratio aliorum: & hac cognitionis claritate, in tantum
mens roborabitur, quod in viribus inferioribus nullus
motus insurgere poterit, nisi secundum regulam ratio-
nis. Vnde sicut immutabiliter bonum in generali appe-
timus, ita immutabiliter in particulari bonum debi-
tum appetunt beatorum mentes. Supernaturalem verò
inclinationem voluntatis, facit in eis charitas perfecta,
totaliter ligans eos cum Deo. Vnde nullo modo in eis
peccatum incidere poterit: & sic erunt plenè in gratiâ
confirmati.

343. Meritò ergo S. Augustinus obseruauit, ho-
mines ratò in ea peccata labi que maximè hor-
rent (quia eorum fæditatem intimè agnoscunt)
viti est blasphemia, parricidium, odium Dei: alia
verò frequenter committunt, quia non agnos-
centes eorum fæditatem, ab illis non ita abhor-
rent. Ex quâ doctrinâ clarè cognosci potest, eos
ratò in peccata labi, qui diuino beneficio habent
magnam cognitionem Diuinæ Maiestatis, &
quantopere sit colenda sine vlla admittione
peccati, & cognitionem fæditatis ac grauitatis
cuiusvis peccati, & qui in omnibus actionibus
suis procedunt circumspectè, & tempus totum
in piis actionibus, Dei præsentis recordatione
conditis, expendunt, & habent intensos habi-
tus virtutum, denique, qui mediis omnibus su-
pradictis vitando, proximè ad statum beatorum
accedunt.

344. Meritò etiam S. Chrysostomus dixit: Hinc no-
bis multa peccata nascuntur, quod non celeriter anima
h. de SS. lucernam accendamus: hinc fit, ut singulis diebus offen-
Martyrib. damus, hinc fit, ut temerè & persunctoriè multa men-
te comprehendamus. Per lucernam autem intelli-
git rerum diuinarum notitiam & doctrinam,
quam in nobis Spiritus sanctus & concionator
accendit, eaque domum mentis nostræ illu-
minat: ut sciamus quæ sint vitanda, quæ fa-
cienda.

CAPVT NONVM.

Perpetua vigilantia ne peccemus, & cura,
ut modò hoc, modò aliud peccatum eli-
minemus, & eradicemus affectum ad
peccata valdè illa arceat.

Decimumseptimum medium ad vitanda & ar-
cenda peccata, est perpetua vigilantia ne
peccemus. Talis erat in N.S. P. Ignatio, de quo
sic Massetus scribit. In perpetua erat vigiliâ contra
omnes rerum mortalium illecebras, & otiosam mentis
enagationem. Nec minus accuratè animum ab omni
labe tuebatur, quam qui pretiosis ornati vestibus via-
lutulentiâ coguntur incedere. Talis vigilia in Sanctis
fuit perpetua, & arcebat ab eis peccata. Nam vt
S. Chrysostomus ait: Sanctorum anima prouigilans
ad peccatum perueniant, resrenantur, ed quid solertia
sint (scilicet in vsu creaturarum) semperq; vigilent.
Ideò, vt alibi idem Sanctus scriptum reliquit: h. ad
Nullus vigilans ynquam lesus est: pastores etiam non
presentibus lupis præsidet: canes sequuntur, licet ser-
non adsint. Sed et in omni occasione vigilan-
dum est nobis ne in peccata labamur, potissi-
mum tamen in iis in quæ labi solemus. Præcla-
rè monet Seneca: Videamus quid sit, quod nos maxi-
mè concitet. Alium verborum, alium rerum contumelia
mouent. Hic vult nobilitati suæ: hic forma suæ parci-
le elegantissimus haberi cupit: ille doctissimus: hic su-
perbia impatiens est, hic contumacia. Ille seruos non
putat dignos, quibus irascatur; hic intra domum suam
est, foris mitis. Ille rogari, iniuriam iudicat: hic non ro-
gari, contumeliam. Non omnes ab eadem parte feruntur.
Scire itaq; oportet, quid in te imbecillum sit, vt id
maximè protegas. Illi enim rei maximè insidiat
dæmon. Qua de re sic S. P. N. Ignatius in exer-
citiis spiritualibus nos præmonuit: Solet aduer-
sarius imitari aliquem belli ducem, qui obsessam arcem
expugnare atque depradari cupiens, exploratâ prius na-
tura & munitione loci, debiliorem partem aggreditur.
Sic nimirum & ille circum animam, & callidè inqui-
rit, quarumnam virtutum præsidis moralium scilicet
aut theologiarum, ipsa vel munita vel destituta sit:
eaq; potissimum parte machinis omnibus admo-
ruit, ac subuertere nos sperat, quam in nobis minus ca-
teris firmatam custodit amq; esse præiudicet.

Quocirca vigilantium nobis est, eâ potissi-
mum in parte, ex qua nos experti sumus ab ho-
ste nostro fauciatos. Habemus enim hostem perpe-
tuum, inquit S. Chrysostomus, & fæderis nescium.
Vnde nobis magnâ vigilantia opus est, ita, vt eius frau-
des vincere, & superiores eius velis constitui possimus
&c. Neque enim vi suâ & necessitate nos vincat, sed
deceptione sola. Non autem decipiemur, si parum esse
vigiles voluerimus, & nosmetipsos attenderimus: non
quod nobis tanta sit potestas, sed quia tunc superna
gratia nobis affulget. Nam si quod nostrum est ferri-
mus, sequentur & omnia quæ Dei sunt. Quando au-
tem